

Tiedoksi merkittävät asiat

Hallitus 13.06.2025 § 77

Esittelijä Toimitusjohtaja Tommi Fred

Valmistelija Hallintosihteeri Anu Hämäläinen, sähköposti etunimi.sukunimi@hsy.fi

Ilmanlaatu pääkaupunkiseudulla vuonna 2024 -raportti on julkaistu

Lisätietoja: Ilmansuojeluyksikön päällikkö Hanna Manninen ja ilmansuojeluasiantuntija Saija Korhonen, sähköposti etunimi.sukunimi@hsy.fi

HSY huolehtii pääkaupunkiseudun lakisääteisestä ilmanlaadun seurannasta. Ilmanlaatu pääkaupunkiseudulla vuonna 2024 -raportti on julkaistu HSY:n verkkosivuilla: hsy.fi/ilmanlaatu/julkaisut/

Ilmanlaatu pääkaupunkiseudulla vuonna 2024 oli pääosin hyvä. HSY:n mittausasemilla ilmanlaatu luokiteltiin hyväksi tai tyydyttäväksi vähintään 92 % ajasta. Ilmanlaadun heikkeneminen liittyi pääasiassa katupölyyn vilkasliikenteisillä alueilla sekä puunpolton pienhiukkasiin pientaloalueilla. Katupölyn eli hengitettävien hiukkasten vuosi- tai vuorokausiraja-arvot eivät ylittyneet millään asemalla, mutta WHO:n ohjearvot ylittyivät lähes kaikilla HSY:n vilkasliikenteisillä mittauspisteillä.

Pakokaasun eli typpidioksidin pitoisuudet laskivat edelleen pääkaupunkiseudulla, eivätkä EU:n raja-arvot ylittyneet. WHO:n tiukempi vuosiohjearvo ylittyi kuitenkin vilkasliikenteisillä alueilla. Pienhiukkasten pitoisuudet pysyivät edellisvuoden tasolla, mutta WHO:n ohjearvot ylittyivät useilla asemilla. Puunpoltto aiheutti edelleen paikallisia ilmanlaatuhaittoja, erityisesti pakkasiltoina. Puunpoltosta peräisin olevan bentso(a)pyreenin pitoisuudet pysyivät alle EU:n tavoitearvon, mutta olivat korkeimmillaan pääkaupunkiseudun tiiviisti rakennetuilla pientaloalueilla.

Vuoden 2024 lopussa julkaistu uusi EU:n ilmanlaatudirektiivi tuo tiukemmat raja-arvot, jotka edellyttävät lisätoimia erityisesti katupölyn ja puunpolton päästöjen hallintaan. Raja-arvot määrittelevät suurimmat hyväksyttävät terveysperusteiset ilman epäpuhtauksien pitoisuudet. Jos raja-arvo ylittyy, kunnan on laadittava ja pantava toimeen ilmansuojelusuunnitelmia raja-arvon alittamiseksi. Maailman terveysjärjestö WHO:n ohjearvot ovat suosituksia, jotka ohjaavat ympäristöviranomaisten suunnittelua ja päätöksentekoa.

SeutuData'24 on valmistunut

Lisätietoja: paikkatietoasiantuntija Henna-Kaisa Stjernberg, sähköposti etunimi.sukunimi@hsy.fi

SeutuData'24 -aineistopaketti sisältää pääkaupunkiseudun keskeisimmät suunnittelua palvelevat paikkatietoaineistot. Se on tarkoitettu pääkaupunkiseudun kuntien, HSY:n ja HSL:n työntekijöille sekä heihin toimeksiantosuhteessa oleville konsulteille. Aineistopaketti on luvanvarainen ja siihen on mahdollista saada käyttöoikeus myös ei-kaupallista tutkimusta varten. Käyttöoikeudet myönnetään tapauskohtaisesti. SeutuData-käyttäjiä on pääkaupunkiseudun kunnissa ja kuntayhtymissä useita satoja. Voimassa olevista käyttöoikeuksista suurin osa on myönnetty kaavoituksen ja kaupunkisuunnittelun tehtäviin.

SeutuData tuotetaan vuosittain ja se koostuu rekisteri-, kartta- sekä suunnitteluaineistoista. SeutuData-aineistot on muokattu helposti käyttöön otettavaan muotoon. Aineistot ja niiden ominaisuudet on kuvattu tarkasti SeutuData -ohjekirjassa sekä tietokuvauksissa. SeutuData'24 -aineistopakettilla on noin 25 aineistoa ja ne ovat vuodesta toiseen pääosin samoja. SeutuData'24 kuvastaa vuoden 2024 lopun tilannetta (rekistereiden poimintapäivä).

Aineistoja jaetaan tiedostomuodossa erillisen tiedonsiirtopalvelun, latauspalvelun ja palvelinkäytön kautta. Muutamista SeutuData aineistoista tuotetaan myöhemmässä vaiheessa avointa dataa sekä luvanvaraisia rajapintoja. Osa aineistoista tulee käytettäväksi myös HSY:n SeutuRuutu-palveluun, joka on pääkaupunkiseudun kuntien virkakäyttöön suunniteltu selainpohjainen karttapalvelu.

SeutuData HSY:n kotisivuilla: <https://www.hsy.fi/seutudata/>

Pääkaupunkiseudun tonttivarantokatsaus 2025

Lisätietoja: erityisasiantuntija Heikki Levola, sähköposti etunimi.sukunimi@hsy.fi

HSY tuottaa vuosittain tietoa pääkaupunkiseudulla voimassa olevien asemakaavojen käyttämättä olevasta rakennusoikeudesta. Pääkaupunkiseudun tonttivarantokatsaus 2025 esittelee maankäyttöön liittyviä tunnuslukuja painopisteen ollessa asumisen asemakaavavarannossa. Luvut kertovat joulukuun 2024 tilanteesta. Varannolla tarkoitetaan voimassa olevien asemakaavojen toistaiseksi käyttämätöntä kerrosalaa.

Asumisen varanto saavutti uuden huippulukeman vuoden 2024 lopussa. Asuntotuotantoa mahdollistava asemakaavoitus painottui vuonna 2024 lähes kokonaan kerrostaloihin, ja kerrostalovarannon määrä kasvoi pääkaupunkiseudulla selvästi, noin puoli miljoonaa kerrosneliometriä. Pääkaupunkiseudulla oli viime joulukuussa 5,98 miljoonaa kerrosneliometriä kerrostalovarantoa ja 3,53 miljoonaa kerrosneliometriä pientalovarantoa. Asumisen varanto on kasvanut viime vuosikymmenen alusta lähtien kolmella miljoonalla kerrosneliometrillä. Kasvu johtuu kokonaan kerrostalovarannon kasvusta, pientalovaranto on vähentynyt.

Kerrostalovarannon merkittäviä keskittymiä Helsingissä on muun muassa Laajasalossa, Malmilla ja Sörnäisissä. Espoossa kerrostalovarantoa on eniten Keran asemanseudulla ja Länsimetron varrella ja Vantaalla Kivistön ja Veromiehen alueilla. Pientalovarantoa on eniten Espoossa.

Varantolukujen lisäksi katsauksessa verrataan voimassa olevan asumisen asemakaavavarannon määrää Helsingin seudun Maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelmassa (MAL-suunnitelma 2023) vuosille 2024-2027 asetettuihin asuntotuotantotavoitteisiin kaupunkikohtaisesti. Vaikka absoluuttisesti tarkasteltuna asumisen varantoa on selvästi eniten Helsingissä, on asumisen varantoa tyhjillä ja lähes tyhjillä tonteilla eniten Espoossa asuntotuotantotavoitteeseen suhteutettuna. Tontin rakentamisasteen lisäksi varannon käyttöönotettavuuteen vaikuttavat esimerkiksi kunnallistekninen valmiusaste, sijainti ja maanomistajan tahtotila.

Pääkaupunkiseudun asemakaavoissa on huomattavasti enemmän käyttämätöntä toimitilojen kerrosalaa kuin asumiselle tarkoitettua kerrosalaa. Liike- ja toimitilavarantoa on yksistään tyhjillä ja lähes tyhjillä tonteilla 4,35 miljoonaa kerrosneliometriä. Liike- ja toimitilavaranto jakautuu melko tasaisesti pääkaupunkiseudun suurten kaupunkien kesken. Teollisuus- ja varastotilojen varantoa on eniten Vantaalla ja vähiten Espoossa. Toimitilavarannon määrässä muutokset ovat olleet vähäisiä.

Tonttivarantokatsauksen luvut perustuvat HSY:n tuottamaan uusimpaan SeutuRAMAVA-aineistoon, joka kuvaa tilannetta joulukuussa 2024. Kahdesti vuodessa tuotettava SeutuRAMAVA on paikkatietoaineisto, joka kuvaa voimassa olevien asemakaavojen tilannetta kaavayksikkötasolla Espoossa, Helsingissä, Kauniaisissa ja Vantaalla. HSY ylläpitää ja kehittää SeutuRAMAVA-aineistoa yhteistyössä pääkaupunkiseudun kaupunkien kaavoituksen asiantuntijoiden kanssa.

SeutuRAMAVA-aineiston varantoluvut julkaistaan korttelitasolle yleistettynä avoimena datana, joka on katseltavissa HSY:n avoimen datan karttapalvelussa ja ladattavissa HSY:n avoimen datan palvelussa. Kaupunkikohtaiset varantoaikasarjat ovat katseltavissa myös interaktiivisina infograafeina HSY:n kotisivuilta.

Tonttivarantokatsaukset löytyvät HSY:n verkkosivuilta: <https://www.hsy.fi/ilmanlaatu-ja-ilmasto/tonttivaranto/>

Tieliikenteen päästöt kasvoivat viime vuonna pääkaupunkiseudulla lähes viisi prosenttia

Lisätietoja: yksikön päällikkö Sanna Tiainen-Erkkilä, ilmastoasiantuntija Tiina Haaspuro, sähköposti etunimi.sukunimi@hsy.fi

Tieliikenteen päästöt ovat jälleen kääntyneet hienoiseen kasvuun pääkaupunkiseudulla, kuten myös valtakunnallisesti. Kasvua päästöissä on n. 4,8 prosenttia. Pääsyyinä päästöjen kasvuun on liikennepolttoaineiden bio-osuuden pieneneminen edelliseen vuoteen verrattuna.

Yhteensä tieliikenteen päästöt olivat hieman yli miljoona tonnia CO₂-ekvivalenttia, mikä on n. 33 prosenttia pääkaupunkiseudun kokonaispäästöistä. Kokonaisuudessaan liikennesektorin osuus kokonaispäästöistä on n. 37 prosenttia, jäädessä niukasti toiseksi suurimmaksi päästösektoriksi. Suurin päästösektori on kaukolämpö, jonka osuus kokonaispäästöistä on 38 prosenttia.

Tieliikenteessä linja-autojen päästöosuuden kasvua on hillinnyt sähköbussien edelleen kasvanut osuus liikennöinnistä. Linja-autoliikenteen päästöissä kasvua on vähemmän kuin muussa tieliikenteessä, vain 3,2 prosenttia. HSL:n linja-autojen ajetusta kilometrisuoritteesta sähköbusseilla ajettu osuus on kasvanut viime vuodesta yli 20 %, mikä vähentää päästöjä. Kaikesta HSL:n linja-autoliikenteessä ajetuista kilometreistä jo n. 40 % ajetaan sähköllä.

Kaiken kaikkiaan pääkaupunkiseudun kasvihuonekaasupäästöt pienenivät viime vuonna hieman yli 11 prosenttia. Eniten päästöt pienenivät kaukolämmön ja sähkön osalta, joissa energiasiirtymän myötä ominaispäästöt vähenevät edelleen, kun tuotannon polttoainejakauma muuttuu yhä vähäpäästöisempään suuntaan.

Liikenteessä polttoainejakauman muutos ei ole yhtä nopeaa. Liikennepolttoaineiden bio-osuutta säätelee jakeluvelvoite, joka määrittää, kuinka suuri osuus polttoainejakelijoiden myymistä polttoaineista tulee olla uusiutuvia. Lakisääteinen osuus on ollut 13,5 prosenttia vuosina 2023-2024, mutta vuoden 2023 toteuma oli velvoitetta suurempi, mistä syystä päästöt olivat vuotta 2024 pienemmät.

Päätösehdotus (TF)

Hallitus päättää merkitä asiat tiedoksi.

Päätös

Hallitus päätti ehdotuksen mukaan.